

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนเจนเนอเรชั่นวายตามแนวคิดทางสังคมวิทยา

The development of morality and ethics of Generation Y people according to the concept of sociology

สุทิน พานิชย์

Sutin Phanit

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

E-mail: Kachole.dd@gmail.com

บทคัดย่อ

คุณธรรมจริยธรรม เป็นสิ่งดีงามที่สังคมยอมรับซึ่งเกิดจากส่วนรวมและการศึกษา การปฏิบัติ การกระทำจนเกิดเป็นลักษณะนิสัย และเป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งควบคุมความประพฤติของบุคคลที่แสดงออก เพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนาซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาตนให้มีความสมบูรณ์แบบทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยแนวคิดสังคมวิทยาเป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษากระบวนการปฏิบัติสังสรรค์และแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่มองค์การและสังคม ซึ่งการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้ เมื่อผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม เช่น การอบรมเลี้ยงดูและการปฏิบัติตัวที่ดีของพ่อแม่ การอบรมสั่งสอนจากครู การอบรมสั่งสอนจากพระภิกษุ การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน และการเรียนรู้จากสื่อมวลชน เป็นต้น ทั้งนี้การเกิดคุณธรรมจริยธรรมเกิดขึ้นได้ผ่านกระบวนการ 4 ขั้นตอน ได้แก่ การเลียนแบบ การแนะนำสั่งสอน การลอกแบบ และการสร้างคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเอง ส่วนหลักคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต ได้แก่ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุขภาพ ความสะอาด และความสามัคคี ท่ามกลางโลกในในยุคสังคมกวีตน์นี้ประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชั่นวายเป็นกลุ่มที่จะเป็นอัตรากำลังและทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศ ทำให้การเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเอง จึงเป็นการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่สำคัญ เพราะคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นเกาะป้องกันมิให้ทำความชั่ว ดังนั้นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผ่านกลวิธีที่หลากหลาย ประกอบด้วย 1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษา 2) การปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว 3) การใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรม และ 4) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยชุมชน อันจะนำไปสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและเกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : คุณธรรมจริยธรรม, เจนเนอเรชั่นวาย, แนวคิดทางสังคมวิทยา

Abstract

Morality and ethics are good things that are accepted by society, which arises from the public and education, actions until the birth is a habit and It is the restraint and control over the behavior of the person who expresses their desire in response to the desires, which is the process of developing oneself to perfection in the body, speech and mind. The concept of sociology is a concept that focuses on the study of social interaction processes and patterns of relationships between human beings in organization and society. The morality and ethics development of human beings can occur through socialization such as parenting and good parenting practices, teaching and training from teachers, teaching from monks, learning from peer groups and learning from the media, etc. This birth of morality and ethics occurs through a 4-step process consist of imitation, instruction, copying, and self-moralizing. The principles of morality and ethics that are a model for life are diligence, frugal, honesty, discipline, health, cleanliness and harmony. Among the world in this social age, the generation Y people are the ones that will be the most important human resource of the country caused understanding of their roles and duties is the development of morality and ethics, because morality and ethics will be an island to prevent from doing evil. Therefore, the guidelines for morality and ethics development through a variety of strategies include 1) the cultivation of morality and ethics in the educational curriculum, 2) the instillation by the family institute, 3) the use of religious principles as a guideline for morality and ethics upbringing, and 4) a model of morality and ethics instillation by the community. This will lead to a society that coexists with happiness and to achieve stability, wealth and sustainability.

Keywords: Morality and ethics, Generation Y, Concept of sociology

1. บทนำ

สังคมไทยปัจจุบันเรียกได้ว่าเป็นสังคมยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) ซึ่งเป็นสังคมแห่งเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีการขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรม คือ การพัฒนาเปลี่ยนแปลงใช้เทคโนโลยีใหม่ ๆ ที่มีอยู่แล้วให้ดียิ่งขึ้น และล้มล้างพฤติกรรมแบบเดิม ๆ (สำนักงานรัฐบาลอิเล็กทรอนิกส์, 2560) โดยวิวัฒนาการของการพัฒนาด้านเทคโนโลยีในยุคโลกาภิวัตน์เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โลกปัจจุบันเกิดการเปลี่ยนแปลงใหม่ ๆ เกิดขึ้นมากมาย ซึ่งการพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศได้ทำให้การติดต่อสื่อสารระหว่างกันสะดวก รวดเร็วและคล่องตัวมากขึ้นทำให้โลกใบนี้เล็กลง เกิดการติดต่อสื่อสารแลกเปลี่ยนข้อมูล การเรียนรู้ซึ่งกันและ

กันโดยไม่มีขอบเขตจำกัดด้วยความเร็วในเสี้ยววินาทีเท่านั้น กระแสการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวยังส่งผลกระทบให้สถานการณ์บ้านเมืองปัจจุบันมุ่งพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจอย่างมาก แม้จะก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจและความเจริญทางด้านวัตถุอย่างเห็นได้ชัดเจน แต่ความเจริญและการพัฒนาดังกล่าวยังมีได้เป็นไปอย่างยั่งยืน หากแต่ยังขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางจิตใจในคุณธรรมจริยธรรม อีกทั้งยังก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่าง ๆ ตามมาหลากหลายรูปแบบจนเป็นที่มาของปัญหาสังคมในปัจจุบันซึ่งนับวันดูเหมือนจะทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อย ๆ สิ่งเหล่านี้ล้วนชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องช่วยกันส่งเสริมและพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมที่เหมาะสมให้แก่พลเมืองของประเทศ (พระมานรินทร์ สุรบุญโญ, 2562)

รัฐบาลไทยในปัจจุบันได้ตระหนักถึงความสำคัญของการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย เพื่อให้การพัฒนาประเทศมีความสมดุลทั้งทางด้านวัตถุและจิตใจตามแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีและโมเดลขับเคลื่อนประเทศไทย 4.0 เพื่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่ง และยั่งยืน ซึ่งเน้นการนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาขับเคลื่อนให้เกิดการพึ่งตนเอง ภายใต้หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง จึงได้มีการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2559-2564) บรรจุไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 มาเป็นกลไกขับเคลื่อนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ โดยกำหนดเป้าประสงค์ คือ “สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม คนไทยปฏิบัติตนตามหลักคำสอนทางศาสนาที่ตนนั้นเชื่อ น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาปฏิบัติธำรงรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม อันดีงามของคนไทย และอยู่ร่วมกันด้วยสันติสุข ทั้งในประเทศไทย ประชาคมอาเซียนและประชาคมโลกอย่างยั่งยืน” มีการกำหนดทิศทางหรือแนวทางให้หน่วยงานดำเนินงานส่งเสริมคุณธรรมให้เป็นเอกภาพและไปสู่การปฏิบัติ (มกราพันธ์ จุฑารส และศุภกรใจ เจริญสุข, 2562) จึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนพร้อมไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ โดยเน้นให้คนเป็นแกนกลางของการพัฒนาและมุ่งพัฒนาคนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการกำหนดความสุขสงบของสังคมและประเทศเป็นอย่างมาก (อ้อมเดือน สดมณี และฐาสุภกร จันประเสริฐ, 2557)

คุณธรรมจริยธรรมถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญของมนุษย์ทุกคน หากผู้ใดขาดคุณธรรม จริยธรรมอาจมีผลร้ายต่อตนเองและสังคม สังคมที่มีคนขาดคุณธรรมจริยธรรมมาก ย่อมเป็นสังคมที่วุ่นวาย ไร้ความสุข ดังจะพบได้จากการเกิดวิกฤติศรัทธาในวิชาชีพหลายแขนงในปัจจุบันทั้งในวงการวิชาชีพครู แพทย์ ตำรวจ ทหาร และนักการเมือง เป็นต้น จึงมีคำกล่าวว่า “เราไม่สามารถสร้างครุบนพื้นฐานของคนไม่ดีและไม่สามารถผลิตแพทย์ ตำรวจ ทหาร นักธุรกิจที่ดีได้ หากบุคคลเหล่านั้นมีพื้นฐานนิสัยและความประพฤติที่ไม่ดี” (ไกรฤกษ์ ศีลาคม, 2557) คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญต่อชีวิตและสังคมมีส่วนสำคัญที่จะนำพาความสุขและความเจริญก้าวหน้ามาสู่สังคมนั้น ๆ เพราะเมื่อมนุษย์ในสังคมมีคุณธรรมจริยธรรมจิตใจย่อมสูงส่ง มีความสะอาดและความสว่างในจิตใจจะทำการใดก็ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อน ไม่ก่อให้เกิดทุกข์แก่ตนเองและผู้อื่น อีกทั้งยังเป็นบุคคลที่มีค่าและมีประโยชน์ต่อสังคม

ปัจจุบันกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) คือ กลุ่มประชาชนที่เกิดตั้งแต่ พ.ศ. 2520-2535 (ปัจจุบันอายุประมาณ 21 ถึง 36 ปี) ประชาชนกลุ่มนี้กำลังจะเป็นอัตรากำลังหรือทรัพยากรบุคคลที่สำคัญขององค์กรต่าง ๆ ในยุคสังคมโลกาภิวัตน์ปัจจุบัน และถือเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ที่สุด โดยมีสัดส่วนคิดเป็น 32% ของประเทศ ลักษณะเฉพาะของประชาชนเจนเนอเรชันวาย คือ เป็นกลุ่มที่เกิดในช่วงที่การใช้งานอินเทอร์เน็ตและเครือข่ายสังคมออนไลน์กำลังได้รับความนิยมอย่างมากทำให้คนรุ่นนี้ชอบใช้ช่องทางออนไลน์ในการติดต่อสื่อสารระหว่างกันและพฤติกรรมหรือไลฟ์สไตล์ที่โดดเด่นของประชาชนเจนเนอเรชันวาย ได้แก่ การรักอิสระ มีอิสระทางความคิด มีความยืดหยุ่น สามารถปรับตัวให้เข้ากับทุกสถานการณ์ได้ดี ไม่ชอบหมกมุ่นกับการทำอะไรอย่างหนึ่งมากเกินไป และเป็นวัยมักคิดนอกกรอบ มีความคิดที่แปลกแหวกแนว มีความมั่นใจในตัวเองค่อนข้างสูง มีความสามารถทางเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และการสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ในสังคมโลกยุคโลกาภิวัตน์ (พัชสิรี ชมพู่คำและณัฐธิดา จักรภีร์ศิริสุข, 2563)

การที่จะพัฒนาประเทศให้บังเกิดความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับอารยประเทศได้จะต้องมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มเจนเนอเรชันวายเพราะเป็นกลุ่มประชาชนที่มีสัดส่วนมากที่สุดและเป็นกลุ่มวัยหนุ่มสาวที่กำลังทยอยเข้าสู่ตลาดแรงงานและจะเป็นทรัพยากรมนุษย์รุ่นใหม่ของประเทศในปัจจุบัน กำลังเป็นประเด็นสำคัญที่สร้างความท้าทายทางสังคม ซึ่งปัจจัยที่ถือว่าสำคัญมาก คือ การที่มนุษย์เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมจริยธรรมโดยสมบูรณ์ โดยกระบวนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญที่สุด คือ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้กับคนในประเทศเพื่อเป็นเกาะป้องกันในการเป็นสังคมที่มีความเจริญทางด้านจิตใจที่ดีได้ คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ดังนั้นบทความนี้จะนำเสนอการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของประชาชนเจนเนอเรชันวายตามแนวคิดทางสังคมวิทยา โดยการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณธรรมเพื่อให้เกิดความเข้าใจที่จะนำไปสู่สังคมที่อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขและนำพาประเทศให้เกิดความมั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืนต่อไป

2. ความหมายของคุณธรรมจริยธรรม

นักวิชาการและผู้ที่เกี่ยวข้องให้ความหมายของคุณธรรมจริยธรรมไว้หลากหลาย ดังนี้

พระธรรมกิตติวงศ์ (2557) กล่าวว่า คุณธรรม หมายถึง ความประพฤติที่ดีที่ชอบในด้านการรักษาศีลและศีลธรรมทั้งดงามในตน เป็นกฎเกณฑ์ของสังคมระดับต้นในการอยู่กับสังคมที่ทุกคนจะต้องประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดความสงบสุข ถือว่าเป็นหลักประกันสังคมที่สำคัญ สังคมก็จะพบความสงบสุข ไร้วางใจกันได้ มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ที่ดีต่อกัน ไม่เบียดเบียน ความหมายดังกล่าวมีความคล้ายคลึงกับกระทรวงวัฒนธรรม (2560) ให้ความหมายของคุณธรรม หมายถึง การปฏิบัติตนและประพฤติตนตามศีลธรรมและยึดหลักจริยธรรมที่ดงามและถูกต้อง และให้ความหมายจริยธรรม หมายถึง กฎเกณฑ์และความประพฤติที่ดีของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์เอง ได้แก่ ความเป็นผู้มีปัญญา และรู้จักไตร่ตรองแยกแยะความดีความชั่ว ความถูกต้อง ความผิด เป็นการควบคุมตนเองและเป็นการควบคุมกันเองหรือเป็นศีลธรรม

เฉพาะกลุ่ม จากความหมายดังกล่าวสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ (2560) ให้ความหมายคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณค่าส่วนใหญ่ยอมรับว่าสิ่งดีงาม ซึ่งเป็นความปรารถนาที่ส่งผลให้เกิดการกระทำที่เป็นประโยชน์ คุณธรรมเป็นพื้นฐานกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันครอบครัว ชุมชน สถาบันศาสนา และสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาประชาชนให้เป็นคนดี มีความรู้ และอยู่ดีมีสุข ได้แก่ ความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์มีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ กรมการศาสนา (2561) ให้ความหมายคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่มีคุณค่าและมีประโยชน์ที่เป็นความดี เป็นมโนธรรม เป็นเครื่องประดับประคองจิตใจให้เกลียดความชั่ว ละอายต่อบาป ใฝ่ทำความดี เป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้เกิดความรู้สึกรับผิดชอบเพื่อให้คนเกิดจิตสำนึกที่ดีมีความสงบเย็นภายในซึ่งต้องปลูกฝังโดยเฉพาะให้เกิดขึ้น และให้เหมาะสมกับความต้องการในสังคมไทย

ดังนั้นจากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า คุณธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณค่ายอมรับว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม มีคุณค่าทางด้านจิตใจซึ่งเกิดจากส่วนรวมและการศึกษา การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ การกระทำจนเคยชิน เกิดเป็นลักษณะนิสัยเป็นสิ่งที่ดีมีคุณประโยชน์ต่อตนเองและต่อผู้อื่น

ส่วนในด้านความหมายของจริยธรรม มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “Moralis” ซึ่งในภาษาไทยมักเรียกว่า ศีลธรรม บางครั้งสามารถใช้แทนกันได้ เพราะมาจากความหมายต้นกำเนิดของคำว่า จริยธรรม (Ethics) และศีลธรรม (Moral) ซึ่ง 2 คำนี้จะมีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด คำว่า จริยธรรม มาจากภาษาละติน ส่วนคำว่า ศีลธรรมมาจากภาษากรีก โดยทั้ง 2 คำมีความหมายว่า “ธรรมเนียมปฏิบัติหรือวิถีชีวิต” ปัจจุบันคำว่า จริยธรรม (Ethics) หมายถึง การประพฤติตนหรือการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่วนคำว่าศีลธรรม (Moral) หมายถึง การศึกษาความประพฤติที่เป็นเรื่องจริยธรรม (กีริติ บุญเจือ, 2557) ซึ่งนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของจริยธรรม เช่น ดวงเดือน พันธุมนาวิณ (2557) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง ลักษณะทางสังคมหลายลักษณะของมนุษย์และมีขอบเขตรวมถึงพฤติกรรมทางสังคมประเภทต่าง ๆ สมบูรณ์ ชิตพงศ์ (2558) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง สิ่งที่คุณค่าแล้วเกิดความสุข ความงาม ความสวย เป็นสิ่งที่เกี่ยวเนื่องและซ้อนทับกับคุณธรรม เป็นสิ่งที่ปฏิบัติแล้วเกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น จริยธรรมจะเน้นในสิ่งที่เหนือกว่าคุณประโยชน์ โดยการให้คนมีจริยธรรม คือ การทำให้คนมีศีลธรรมซึ่งหัวใจของศีลธรรมของทุกศาสนานั้นคือ การทำดี ละเว้นชั่ว การสอนให้คนเกิดจริยธรรมก็คือ สอนให้รู้จักทำความดี ละเว้น ความชั่วตามฐานะ หรือบทบาทที่บุคคลนั้น จรรยา ลินเลา (2562) กล่าวว่า จริยธรรม หมายถึง การดำเนินชีวิตความเป็นอยู่ การยังชีวิตให้เป็นไป การครองชีพ การใช้ชีวิต การเคลื่อนไหวของชีวิตทุกแง่ ทุกด้าน ทุกระดับ ทั้งทางกายวาจาใจซึ่งแนวทางการดำเนินชีวิตของบุคคลในสังคม และพรพิทักษ์ เหมบาสิทธิ์ และวรรณพล พิมพะสาตี (2563) กล่าวเพิ่มเติมว่า จริยธรรม คือ หลักแห่งความประพฤติปฏิบัติอันเป็นรากฐานอยู่บนหลักคำสอนของศาสนา ปรัชญา ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยคนที่มีจริยธรรมเกิดขึ้นจากแรงจูงใจ มีความประพฤติดีทางกาย วาจา ใจ จริยธรรมจึงเป็นตัวชี้วัดบุคคลในสังคมที่จะดำเนินชีวิตได้อย่างสงบสุขอีกทั้งยังเป็น

ตัวชีวิตที่บ่งบอกถึงพฤติกรรมที่เกิดขึ้นของมนุษย์ได้แสดงออกอย่างชัดเจน และสามารถใช้เป็นแนวทางในการประพฤติให้อยู่ร่วมกันได้อย่างร่มเย็น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น จริยธรรม จึงหมายถึง ความประพฤติที่ถูกต้องดีงามทั้งกายและวาจาใจ อันเป็นแนวทางความประพฤติของบุคคลในสังคมหนึ่ง ๆ ว่าพฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ดีและควรปฏิบัติ พฤติกรรมใดเป็นพฤติกรรมที่ไม่ดีและควรงดเว้น ซึ่งพิจารณาตามกฎระเบียบ ขอบเขตความเชื่อของแต่ละสังคมเพื่อให้นักในสังคมสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

ดังนั้นสรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติ การกระทำของบุคคลที่ดีอันสูงสุดที่ปลูกฝังอยู่ในอุปนิสัยอันดีงามของคน รวมทั้งความรู้สึกนึกคิดที่ถูกต้องของบุคคลที่ควรในสิ่งนั้น ๆ เพื่อให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองแก่ตนเองและบุคคลอื่นในสังคมอันอยู่ในจิตสำนึก อยู่ในความรับผิดชอบชั่วหรือดีของบุคคลนั้น ๆ เป็นเครื่องเหนี่ยวรั้งและควบคุมความประพฤติของบุคคลที่แสดงออกเพื่อสนองในสิ่งที่ปรารถนาซึ่งเป็นกระบวนการพัฒนาตนให้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้นและยึดถือปฏิบัติเป็นแนวทางในการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมประจำใจตนเองในการดำเนินชีวิตในสังคมให้มีความสุขต่อไป

3. แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมทางสังคมวิทยา

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับพัฒนาการคุณธรรมและจริยธรรมมีหลายแนวคิด แต่การศึกษาการทบทวนวรรณกรรมครั้งนี้ผู้เขียนขอนำแนวคิดทางสังคมวิทยามาใช้เป็นแนวทางในการศึกษา โดยมีรายละเอียด ดังนี้

แนวคิดสังคมวิทยาเป็นแนวคิดที่เน้นการศึกษากระบวนการปฏิบัติสังสรรค์และแบบแผนความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ในกลุ่มองค์กรและสังคม โดยแนวคิดนี้มองว่า การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมของมนุษย์สามารถเกิดขึ้นได้เมื่อผ่านกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ซึ่งการขัดเกลาทางสังคมเป็นกระบวนการอันช่วยให้บุคคลได้เรียนรู้การอยู่ร่วมกับผู้อื่นเพื่อการปรับตัวให้เข้ากับมาตรฐานจารีตประเพณี ขนบธรรมเนียม สังคม วัฒนธรรม และการประพฤติปฏิบัติต่าง ๆ จากการเรียนรู้นี้จะสามารถทำให้มนุษย์มีพฤติกรรม บุคลิกภาพ ค่านิยม เจตคติ แรงจูงใจที่สอดคล้องกับวัฒนธรรมในสังคมของตนเองและยังรวมถึงการได้รับรู้ข้อมูลข่าวสารที่เป็นประโยชน์ในการดำเนินชีวิตประจำวัน และการประกอบอาชีพ ทั้งนี้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมจะเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตลอดชีวิตของมนุษย์ตั้งแต่วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่และวัยชรา โดยบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคมตลอดช่วงชีวิตของมนุษย์ที่จะเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ในวัยเด็กไปจนถึงวัยชรา ได้แก่ พ่อแม่ ครู พระภิกษุ เพื่อน และสื่อมวลชน (Bloom, 1968) การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมตามแนวคิดสังคมวิทยานั้น สามารถปฏิบัติได้หลายวิธี ดังนี้ (กุลทราภรณ์ สุพงษ์และสิริอร จุลทรัพย์, 2562)

1. การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่จะเป็นการบอกกล่าวอย่างชัดเจนถึงสิ่งที่ควรและไม่ควรกระทำ โดยวิธีการนี้เป็นวิธีที่สำคัญที่จะช่วยพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนโครงสร้างทางบุคลิกภาพและการพัฒนาทางด้านต่าง ๆ ของบุคคล

2. การปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างที่ดีของพ่อแม่ถือเป็นการอบรมเลี้ยงดูแบบไม่รู้ตัว นั่นหมายความว่าบุคคลสามารถเรียนรู้ได้จากการสังเกตพฤติกรรมของพ่อแม่และเกิดการซึมซับเข้าไปในจิตใจจนหล่อหลอมและมาเป็นบุคลิกภาพของบุคคล

3. การอบรมสั่งสอนจากครูถือเป็นการชี้แนะแนวทางหรือเปิดโอกาสให้ผู้เรียนดำเนินเข้าสู่ปัญหา ซึ่งครูถือเป็นผู้ที่มีบทบาทสำคัญที่รับช่วงต่อจากพ่อแม่ เป็นผู้มีอิทธิพลในการหล่อหลอมขัดเกลาลักษณะนิสัยของนักเรียนและมีบทบาทในการเป็นต้นแบบให้แก่เด็กเรียนในการแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ

4. การอบรมสั่งสอนจากพระภิกษุ ถือเป็นการช่วยส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมที่อาศัยหลักคำสอนและการจัดกิจกรรมทางศาสนาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนให้รู้ดี รู้ชั่ว และรู้สิ่งไหนควรทำหรือไม่ควรทำ

5. การเรียนรู้จากกลุ่มเพื่อน จัดเป็นการพัฒนาและสร้างอัตมโนภาพแห่งตนที่แตกต่างจากพ่อแม่และครู เป็นการเปิดโอกาสที่สำคัญในการฝึกหัดทักษะในการสวมบทบาทของบุคคลและให้บุคคลได้เรียนรู้บทบาทและค่านิยมทางสังคมด้วยตนเองโดยที่ผู้ใหญ่ไม่ต้องการคอยสอนสั่ง

6. การเรียนรู้จากสื่อมวลชน จัดเป็นการสร้างตัวแบบหรือแบบอย่างทางสังคมที่สำคัญที่จะช่วยให้บุคคลสามารถรับรู้ในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและสิ่งที่จะต้องพัฒนาเพื่อให้บุคคลนั้น ๆ เป็นผู้มีความดีคุณธรรมจริยธรรม

จากที่กล่าวมานั้นหมายความว่า แนวคิดทางสังคมวิทยาได้เชื่อว่า กระบวนการทางสังคมเป็นกระบวนการสำคัญที่สามารถทำให้บุคคลได้เรียนรู้ถึงการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ซึ่งบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในการขัดเกลาทางสังคม ได้แก่ พ่อแม่ ครู เพื่อน พระภิกษุ และสื่อมวลชน โดยในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของบุคคลตามแนวคิดนี้จึงเชื่อว่า คุณธรรม จริยธรรมในบุคคลเกิดมาจากการที่บุคคลนั้น ๆ ได้รับการขัดเกลาทางสังคมผ่านตัวแทนทางสังคมที่สำคัญ ดังนั้นการใช้สถาบันทางสังคมในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ส่วนใหญ่มักพบว่า สถาบันทางสังคมนับเป็นแบบแผนหลักในการปูพื้นฐานในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในทุกช่วงวัย เช่น สถาบันครอบครัวที่เริ่มจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองในการประพฤติตนเพื่อเป็นแบบอย่างการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนการมีมาตรการที่ดีพร้อมให้การหล่อหลอมให้สมาชิกในครอบครัวกลายเป็นบุคคลที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมโดยการสร้างจิตสำนึกของบุคคล

4. การเกิดคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์

การเกิดของคุณธรรมจริยธรรมมี 4 ชั้น ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ดังนี้ (ดวงเดือน พันธมนาวิน, 2557)

ชั้นที่ 1 คุณธรรมจริยธรรมที่เกิดจากการเลียนแบบ โดยการเลียนแบบเป็นกระบวนการได้จิตสำนึกซึ่งอาจเกิดจากการเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่ที่แวดล้อมตนอยู่แล้วนำมาปรับใช้กับตนเอง การเลียนแบบคุณธรรมจริยธรรมมักเกิดขึ้นได้ทั้งจากครอบครัว โรงเรียน กลุ่มเพื่อนและชุมชน เป็นต้น

ขั้นที่ 2 คุณธรรมจริยธรรมที่เกิดจากการแนะนำสั่งสอน นอกจากผู้ใหญ่จะกระทำพฤติกรรมทางคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นต้นแบบ บ่อยครั้งที่ผู้ใหญ่จะให้คำแนะนำสั่งสอนทั้งโดยตรงและโดยทางอ้อม การรับคำแนะนำสั่งสอนจึงเป็นกระบวนการใต้จิตสำนึกของมนุษย์เช่นเดียวกับการเลียนแบบและมีความสำคัญต่อพัฒนาการทางคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ เนื่องจากการเลียนแบบเป็นการดูดซึมการกระทำนั้น การแนะนำสั่งสอนก็เป็นการดูดซึมทางอารมณ์และเจตคติของบุคคลอื่นทำให้อารมณ์ไม่ได้พัฒนาการมาโดยอิสระแต่ไปอิงอยู่กับกลุ่มซึ่งเป็นสัญชาตญาณอย่างหนึ่ง และเป็นรากฐานของชีวิตทางสังคม การแนะนำสั่งสอนมักเป็นวิธีการที่มีประโยชน์สำหรับบิดา มารดาและครูในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม และหากบุคคลสามารถคิดวิเคราะห์จนเกิดคุณธรรมจริยธรรมด้วยตนเองได้นับเป็นสิ่งที่ถือว่าเป็นอุดมการณ์ทางคุณธรรมและจริยธรรมขั้นสูงสุด

ขั้นที่ 3 คุณธรรมจริยธรรมที่เกิดจากการลอกแบบ ในการเลียนแบบของบุคคลจะรับเอาพฤติกรรมของผู้ใหญ่ ในขั้นการแนะนำสั่งสอนจะรับเจตคติอารมณ์ของผู้ใหญ่และในขั้นการลอกแบบ ซึ่งจะรับเอาบุคลิกภาพทางคุณธรรมจริยธรรมของผู้ใหญ่ไว้เป็นของตนเอง ด้วยการอาศัยความเชื่อและความชื่นชมในตัวผู้ใหญ่คนนั้น เช่น การชื่นชมวีรบุรุษ เป็นต้น การลอกแบบจริยธรรมจึงอาจจะทำให้บุคคลเกิดการลอกแบบจริยธรรมทั้งที่พึงประสงค์หรือไม่พึงประสงค์ได้ทั้งสองทาง

ขั้นที่ 4 เกิดจากการสร้างจริยธรรมด้วยตนเอง เมื่อบุคคลได้ผ่านขั้นตอนการลอกแบบมาแล้วจะสร้างจริยธรรมด้วยตนเองโดยสร้างมาจากการปรับตนเองในสภาพธรรมชาติกับตนเองในสภาพที่มีคุณธรรมจริยธรรมเข้าด้วยกัน การปรับจริยธรรมนี้มักจะเกิดในวัยผู้ใหญ่ซึ่งจะได้พบกับกลุ่มเพื่อนกลุ่มใหม่ ค่านิยมใหม่ที่อาจทำให้บุคคลนั้น ๆ ละทิ้งคุณธรรมจริยธรรมเก่าที่รับไว้ วัยผู้ใหญ่จึงเป็นวัยของการปรับปรุงจริยธรรมของมนุษย์ซึ่งในกระบวนการปรับปรุงจริยธรรมเหล่านี้จะได้รับอิทธิพลจากผู้อาวุโสกว่าที่อยู่รอบตัวเป็นอย่างมาก เช่น มารดา บิดา ครูอาจารย์ ที่จะตัดสินว่าเขาเป็นคนดีหรือคนเลวผู้ใหญ่ จึงเป็นผู้ที่มีอิทธิพลต่อการมีพัฒนาการคุณธรรมจริยธรรมของลูกหลานและลูกศิษย์ของตน

จากที่กล่าวมาจึงสรุปได้ว่า คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ทุกคน สามารถช่วยเป็นเกราะป้องกันของมนุษย์ที่จะอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นในสังคมเพื่อให้เกิดความสันติสุข มีแหล่งการเกิดจากการเลียนแบบ การแนะนำสั่งสอน การลอกแบบ การสร้างจริยธรรมด้วยตนเอง และความรู้สึกผิดชอบชั่วดีซึ่งเกิดขึ้นจากมโนธรรมที่อยู่ในความรู้สึกนึกคิด ดังนั้นแหล่งการเกิดคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นคุณภาพของสมองในการคิดและคุณภาพของจิตใจที่สามารถแยกแยะถูก-ผิด ควรทำ-ไม่ควรทำได้เป็นพื้นฐาน

5. หลักคุณธรรมจริยธรรมต้นแบบการดำเนินชีวิต

การนำหลักคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิตให้เกิดประสิทธิภาพและนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม เรียกว่า คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการ ได้แก่ (พระมหานันต์ องค์กรสิริ, 2561)

1. ความขยัน คือ ความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การทำงานอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมออดทนไม่ท้อถอยเมื่อพบอุปสรรค ความขยันต้องควบคู่กับการใช้ปัญญา และการแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จตามความมุ่งหมาย โดยผู้ที่มีความขยันจะเป็นผู้ที่ตั้งใจทำอะไรอย่างจริงจังต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร เป็นคนสู้งาน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รักงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

2. ความประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ ผู้ที่มีความประหยัด ผู้ที่ดำเนินชีวิตเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า รู้จักทำบัญชีรายรับ-รายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ

3. ความซื่อสัตย์ คือ การประพฤติตรง ไม่เอินเอียง ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม มีความจริงใจ ปราศจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติ ผู้ที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อหน้าที่และต่อวิชาชีพ ไม่ใช่เล่ห์กล คดโกง ทั้งทางตรงและทางอ้อม รับรู้หน้าที่ของตนเองและปฏิบัติอย่างเต็มที่ถูกต้อง

4. ความมีวินัย คือ การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับ และข้อปฏิบัติ โดยมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม ผู้ที่มีวินัยจะเป็นผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบันองค์กรสังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจ

5. ความสุขภาพ คือ มีความเรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิจกรรมยามที่ว่าง มีสัมมาคารวะ ผู้ที่มีความสุขภาพ คือ ผู้ที่อ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะ ไม่ก้าวร้าว รุนแรง วางอำนาจข่มผู้อื่น ทั้งโดยวาจาและท่าทาง แต่ในเวลาเดียวกันยังคงมีความมั่นใจในตนเอง เป็นผู้ที่มีการวางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรมไทย

6. ความสะอาด คือ ปราศจากความมัวหมอง ทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตาซึ่งมักทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น ผู้ที่มีความสะอาดมักเป็นผู้รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย สิ่งแวดล้อมถูกต้องตามสุขลักษณะ ฝึกฝนจิตใจมิให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ

7. ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกัน ปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอา رأดเอาเปรียบกัน ยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์ เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้บทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกัน เพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง แก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้ เป็นผู้ไม่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติ

8. ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจ เห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจในความต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์ ความสุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน ผู้ที่มีน้ำใจ คือ ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือ สังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์แก่ผู้อื่น มีความเข้าใจเห็นใจผู้ที่มีความเดือดร้อน อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยร่างกาย สติปัญญา ลงมือทำ และร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในสังคม

ดังนั้นการพัฒนาตนอย่างมีคุณธรรมจริยธรรมจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมความดีงามให้เกิดขึ้นทั้งต่อตนเองและต่อสังคมเห็นเป็นรูปธรรม สามารถสัมผัสได้จากการแสดงออกด้านพฤติกรรม อันเป็นการกระตุ้นเตือนใจให้เกิดจิตสำนึกในการตั้งตนอยู่ในความดีงามทั้งทางกาย วาจา ใจ โดยจะเป็นการพัฒนาตนเริ่มต้นจากการปลูกฝังความดีขึ้นในจิตใจ จนเกิดจิตสำนึกที่ดีในการรู้จักหน้าที่ของตนเอง มีความรับผิดชอบ มีการเสียสละ และมีจิตใจเอื้อประโยชน์ต่อส่วนตนและส่วนรวม ปฏิบัติตนตามความดีงามแห่งจริยธรรมที่เป็นแนวทางให้ ทุกคนได้ปฏิบัติตนให้เกิดความสุข โดยการเป็นแบบอย่างในการทำหน้าที่ของตนเองให้มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และมีความละเอียดรอบคอบ มีความเกรงใจต่อบาปที่ให้เป็นผู้ที่มีการพัฒนาตนอย่างมีคุณค่าและการมีจิตใจที่ดีงาม ได้แก่ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความสะอาด ความสุภาพ ความสามัคคี และความมีน้ำใจ

6. ประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรม

จากกระแสโลกาภิวัตน์ที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาทั้งโดยองค์ประกอบภาวะฐานะ ทิศทางสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงนำไปสู่ความแปรปรวนของโอกาสและข้อจำกัดหลายประการ ทำให้มนุษย์ต้องรู้และเข้าใจสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงของโลก ใช้ประโยชน์จากโอกาสที่เกิดขึ้น หรือสร้างโอกาสให้เกิดขึ้นตามความเหมาะสม โดยคำนึงถึงประโยชน์ของหมู่คณะ สังคม และประเทศชาติเป็นหลักสำคัญ ไม่มุ่งแต่หาประโยชน์ส่วนตน การปฏิบัติตนให้เป็นมนุษย์ที่มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงามแห่งสังคม นั้นจะสามารถทำให้ประเทศชาติสามารถเจริญก้าวหน้าอย่างมั่นคง มั่นคั่ง และยั่งยืนต่อไป

ด้วยเหตุนี้คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นสิ่งที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากการแสดงออกพฤติกรรมของมนุษย์นั้นอาจจะกระทำไปในทางที่ถูกต้องดีงามหรือไม่ถูกต้องก็เป็นได้ พฤติกรรมที่มีคุณธรรมจริยธรรมเป็นลักษณะของการกระทำที่เกิดประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น เนื่องจากการเป็นกระทำที่ไม่ขัดต่อสภาพความเป็นอยู่ ความต้องการและความรู้สึกนึกคิดของคนโดยทั่วไป ในขณะที่การกระทำใด ๆ ที่ไม่ดีไม่ถูกต้องย่อมก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ตนเองและผู้อื่น เพราะเป็นสิ่งที่ไม่ดีไม่ต้องการไม่ยอมรับ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในแต่ละสังคมประกอบด้วยบุคคลหลากหลายกลุ่ม แต่ละกลุ่มย่อมมีกิจกรรมในอาชีพของตนเองเป็นลักษณะเด่นเฉพาะ การประกอบกิจกรรมในงานอาชีพต้องถูกกฎหมาย และหลักคุณธรรมจริยธรรม หากเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการคนอื่นหรืออาชีพที่ต้องเกี่ยวข้องกับ

คนส่วนมากหรืองานอาชีพที่ใช้วิชาชีพนิยมสูงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการควบคุมงานอาชีพนั้น เพื่อรักษาผลประโยชน์ของสังคม โดยคุณธรรมจริยธรรมเหล่านี้จะเป็นเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของมนุษย์ให้แสดงออกในทางที่ดีมีคุณธรรม สร้างความสามัคคีในหมู่คณะ สร้างมิตรภาพ และ สร้างสันติสุข ทั้งนี้สามารถสรุปประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรม ได้ดังนี้ (ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์, 2561)

1. คุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องมือที่สำคัญของมนุษย์
2. คุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องมือที่ช่วยควบคุมพฤติกรรมและการดำเนินชีวิตของมนุษย์ให้ เป็นไปในทางสันติสุขอย่างแท้จริง
3. คุณธรรมและจริยธรรมเป็นเครื่องมือที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์
4. คุณธรรมจริยธรรมเป็นเครื่องมือที่ทำให้เกิดความเจริญรุ่งเรืองหรือทำให้สังคมมนุษย์พัฒนา ในระบบที่ถูกต้องและเกิดความสมดุลในการดำเนินชีวิต
5. คุณธรรมและจริยธรรมเป็นอุปนิสัยอัธยาศัยและนิสัยของมนุษย์ ความประพฤติย่อมเป็น กระจกส่องให้เป็นอุปนิสัยของคนทำให้มนุษย์ได้มองเห็นพฤติกรรมของคนได้ โดยความประพฤติหรือการ กระทำของคนเพียงเล็กน้อยอาจทำให้ผู้อื่นมองเห็นอุปนิสัยของเขาได้นั่นเอง

นอกจากนี้ กรมวิชาการ (2559) กล่าวว่า คุณธรรมจริยธรรมมีประโยชน์ในชีวิตมนุษย์ ดังนี้

1. ช่วยทำหน้าที่เป็นบรรทัดฐานหรือมาตรฐานของพฤติกรรมทั้งหลายเป็นตัวกำหนดการ แสดงออกว่าควรทำหรือไม่ควรทำ โดยจะช่วยกำหนดจุดยืนในเรื่องต่าง ๆ ได้เป็นอย่างดีและมีขั้นตอนใน การปฏิบัติให้ถูกต้องตามหลักของบุคคล
2. ช่วยทำหน้าที่เป็นแบบแผนสำหรับการตัดสินใจและแก้ไขข้อแย้งต่าง ๆ ทำให้สามารถเลือก เส้นทางใดทางหนึ่งเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในการดำเนินชีวิต เช่น การตัดสินใจ การปฏิบัติงานอย่าง ซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอื้อผลประโยชน์ต่อพวกพ้องเดียวกัน กล่าวที่จะทำในสิ่งที่ถูกต้องในอาชีพของตนเอง และ รับผิดชอบหน้าที่ตนเองที่ได้รับมอบได้อย่างดีที่สุด

3. ช่วยทำหน้าที่เป็นแรงจูงใจในการผลักดันให้บุคคลมีแนวทางในการดำเนินชีวิตที่มีคุณค่า จรรยา ลินลา (2562) อธิบายถึงประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรมว่า เป็นสิ่งที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง ในการกระทำต่าง ๆ ของมนุษย์ที่มองเห็นความสำคัญในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ดังนี้

1. ทำให้เป็นผู้หนักแน่นในเหตุผลและมองเห็นการกระทำ และผลกระทำตามแนวทางของเหตุ ปัจจัยที่เกิดขึ้น
2. ทำให้ให้เห็นว่าผลสำเร็จที่ตนต้องการ จุดหมายที่ปรารถนาจะเข้าถึงหรือสำเร็จได้ด้วยการลงมือ ทำ คือ การพึ่งตนเองและทำความเพียรพยายามและไม่รอโชคชะตา ไม่หวังผลตอบแทนซึ่งมีความตั้งใจใน การทำหน้าที่ของตนเองอย่างให้สมบูรณ์แบบ
3. ทำให้มีความรับผิดชอบต่อตนเอง งดเว้นจากการทำความชั่วและมีความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ด้วยการมีเมตตาธรรมและการช่วยเหลือเกื้อกูลในการทำความดีต่อกัน

4. ให้ถือว่าบุคคลมีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติ ที่จะทำการใด ๆ เพื่อแก้ไขปรับปรุง สร้างเสริมตนเองให้ดีขึ้นอย่างเท่าเทียมกันสามารถทำตนให้มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม

5. ให้ถือว่าคุณธรรมจริยธรรม คือ ความดีที่ก่อให้เกิดความประพฤติและปฏิบัติของมนุษย์ ไม่ให้มีการแบ่งแยกโดยชาติกำเนิด

6. ให้ถือเป็นบทเรียน และให้รู้จักพิจารณาเข้าใจตนเองตามเหตุผล มองเห็นพื้นฐานทุนเดิมของตนที่มีอยู่ในปัจจุบัน เพื่อรู้จักที่จะแก้ไขปรับปรุงในการวางแผนเสริมสร้างความเจริญก้าวหน้าต่อไปอย่างถูกต้องและเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองต่อไป

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ประโยชน์ของคุณธรรมจริยธรรมไม่ใช่เพียงเรื่องของความสัมพันธ์ที่แต่ละคนมีในตัวเองเท่านั้น แต่เป็นเรื่องของความสัมพันธ์ระหว่างตัวเองกับผู้อื่น และตัวเองกับสังคม โดยคุณธรรมจริยธรรมเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันหรือระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อมให้ดำเนินชีวิตให้เป็นไปในทำนองต่างฝ่ายต่างถ้อยที่ถ้อยอาศัยกัน ไม่มีการเอารอดเอาเปรียบกัน ไม่เห็นแก่ตัวต่อกัน แต่ต่างฝ่ายต่างคอยเกื้อกูลให้ก่อเกิดประโยชน์สุขแก่ทุกฝ่ายตามสภาพความเป็นอยู่ของตน ซึ่งถือว่าเป็นการพัฒนามนุษย์อย่างสมบูรณ์

7. กลุ่มคนรุ่นใหม่เจนเนอเรชันวาย

กลุ่มคนรุ่นใหม่ที่เกิดอยู่ในเจนเนอเรชันวาย (Generation Y) เป็นกลุ่มประชาชนที่เกิดตั้งแต่ ค.ศ. 1977-1992 (พ.ศ. 2520-2535) ปัจจุบันอายุประมาณ 21-35 ปี ซึ่งประชากรกลุ่มนี้จะเป็นอัตรากำลังหรือทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญขององค์กรต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ เนื่องจากประชากรในกลุ่มนี้จะเติบโตพร้อมเรียนรู้และใช้ชีวิตอยู่ในยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันที่มีอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูง และมีความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีอย่างไม่หยุดยั้งไม่ว่าจะเป็นการสื่อสารโทรคมนาคมที่คล่องตัว การเข้าถึงข้อมูลข่าวสารต่าง ๆ ได้ตลอดเวลา การเดินทางที่รวดเร็วด้วยพาหนะที่ทันสมัย ความสะดวกในชีวิตประจำวัน จากเครื่องมืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ต่าง ๆ ที่ทันสมัยไม่ว่าจะเป็นคอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น (ศุทธกานต์ มิตรกุล และอนันต์ชัย คงจันทร์, 2559) สิ่งเหล่านี้ล้วนส่งผลต่อดำเนินชีวิตได้เพียงปลายนิ้วสัมผัสหรือคลิกเมาส์ได้อย่างรวดเร็วและง่ายดาย แต่ในขณะเดียวกันเจนเนอเรชันวายยังได้เผชิญกับเหตุการณ์ที่แสดงถึงความวิกฤติการณ์ ความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจและความรุนแรงของสังคมในปัจจุบันมากมาย เช่น ภาวะเศรษฐกิจฟองสบู่ที่ส่งผลกระทบต่อธุรกิจต่าง ๆ ในหลายประเทศ สถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 และภัยธรรมชาติต่าง ๆ ที่รุนแรงและคาดไม่ถึง ตลอดจนภาวะที่โลกเปลี่ยนแปลงไปทำให้คุณลักษณะ ทักษะ และพฤติกรรมของประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชันวายมักมีแนวโน้มที่คล้ายคลึงกับความมั่นคงทางเศรษฐกิจ การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี โดยมีวงจรหมุนเวียนที่สั้นและรวดเร็ว ตลอดจนผลของวิกฤติความรุนแรงของการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกในปัจจุบันล้วนนำไปสู่วิถีการดำเนินชีวิตที่รวดเร็วมีความเป็นตัวของตัวเองสูง ต้องการการยอมรับและความ

เข้าใจ ชอบอะไรที่ทำหาย มีความอยากรู้อยากเห็น แต่แอบแฝงไว้ด้วยความอ่อนไหวต่อสถานการณ์และความไม่แน่นอนของการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่อาจฉกฉวยเข้ามาในชีวิต

กลุ่มเจนเนอเรชั่นวายจึงมักเป็นคนช่างซักช่างถามและมักที่จะมีเงื่อนไขในการทำงานเสมอ มีคุณลักษณะการใช้ชีวิตและการทำงานเพื่อวันนี้ อาจกล่าวได้ว่า ประชาชนกลุ่มนี้มักไม่ค่อยวางแผนในระยะยาว หรือไม่ได้คำนึงถึงอนาคตมากนัก จึงส่งผลให้เกิดพฤติกรรมการบริโภคอย่างปัจจุบันทันด่วน ตามความต้องการและความพึงพอใจของตนในช่วงขณะนั้น ๆ ประชากรกลุ่มนี้มีความเป็นตัวของตัวเอง และเชื่อมั่นในตนเองสูง แต่มีก้ออ่อนไหวต่อสิ่งเร้าได้ง่าย ไม่ชอบอยู่ในกรอบ ไม่ชอบกฎ กติกา ไม่ชอบกระบวนการที่ค่อยเป็นค่อยไป ชอบความท้าทาย ต้องการให้คนอื่นเห็นว่าตนเองเป็นคนสำคัญ ต้องการให้คนอื่นเข้าใจทั้งความคิดและความรู้สึก มักอยากได้ผลตอบแทนสูง ๆ ในอาชีพการทำงาน อีกทั้งประชาชนกลุ่มนี้ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการคิดมากกว่าการท่องจำหรือปฏิบัติตามกฎเกณฑ์อย่างเคร่งครัดตามคำสั่ง จึงมักไม่ต้องการคำแนะนำว่าควรหรือไม่ควรทำอะไร แต่ให้ความสนใจกับผลสำเร็จของงานหรือความท้าทายของเนื้อหาของงานมากกว่าวิธีการทำงาน ที่สำคัญมักที่เปิดใจยอมรับและปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ที่แตกต่าง และความหลากหลายในแง่มุมต่าง ๆ เช่น ความเป็นสากลได้ดี มีความสนใจใฝ่รู้ด้านเทคโนโลยีอย่างมากทำให้มีความเฉลียวฉลาดและมีความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพราะทราบว่าจะค้นหาข้อมูลได้จากที่ใด เวลาใด และทำได้อย่างรวดเร็ว นอกจากความสามารถในการสืบค้นข้อมูลและใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์แล้ว เจนเนอเรชั่นวายยังมีความสามารถในการทำงานหลาย ๆ อย่างได้ในเวลาเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมให้ประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งเป็นอัตรากำลังและเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญในยุคโลกาภิวัตน์ปัจจุบันให้สามารถดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนมีความเข้าใจบทบาทและหน้าที่ของตนเองต่อผู้อื่นและต่อสังคมโลกส่วนร่วมนี้ เรียกว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม แม้โลกโลกาภิวัตน์จะทำให้สังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วซึ่งเมื่อกาลเวลาเปลี่ยนแปลงไปย่อมทำให้จิตใจของมนุษย์เปลี่ยนแปลงตามไปด้วย ทำให้ไม่กลัวบาปอยากทำอะไรก็ตามใจชอบยอมส่งผลให้เกิดความเดือดร้อนตามมา การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง หากทุกคนมีคุณธรรมจริยธรรมอันเป็นเกราะป้องกันมิให้ทำความชั่วทำความดี ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่นและสังคมส่วนรวมย่อมทำให้ประเทศชาติเกิดความสงบสุขตามมา

8. แนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเจนเนอเรชั่นวาย

การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมถือว่าเป็นเปรียบเสมือนเครื่องมือสำคัญของประเทศที่สามารถนำมาใช้ในการพัฒนาประเทศให้มีความเจริญทั้งในด้านวัตถุควบคู่กับความเจริญด้านจิตใจ จากการศึกษาพบว่า การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมสามารถทำได้โดยการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในกลุ่มประชาชนเจนเนอเรชั่นวาย ซึ่งมีแนวทางที่ได้จากการศึกษาทบทวนวรรณกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย 4 ประเด็น ดังนี้

1. การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษา

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาเป็นการสอดแทรกคุณลักษณะหรือเนื้อหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรม ซึ่งมีการจัดเข้าไปให้อยู่ในหลักสูตรการศึกษาทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา เพื่อที่จะให้ถือว่าเป็นเรื่องบังคับที่ทุกคนต้องรู้ผ่านกลวิธีดังกล่าว ซึ่งนับเป็นมาตรการระยะยาวที่ต้องการให้คนซึมซับแนวคิดที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมเข้าไปในการดำเนินชีวิตในการที่จะให้เป็นเหมือนเครื่องเตือนใจในการกระทำผิดของคนในสังคม โดยแนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษาของไทย จากการศึกษาที่มีประเด็นรายละเอียด ดังนี้

การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของกลุ่มเจนเนอเรชันวายเริ่มจากการจัดการศึกษาที่ส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของประเทศไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการได้มีการจัดทำอย่างเป็นระบบให้กำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดการเรียนรู้ตั้งแต่ในระดับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมุ่งเน้นทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา คุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียนอย่างต่อเนื่องทั้งในและนอกห้องเรียน โดยการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์นี้จะเป็นการพัฒนาด้านเจตคติของผู้เรียนเป็นสิ่งสำคัญ โดยการสอนคุณธรรมจริยธรรมจัดเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความรู้สึกรู้ใจ และมีความเป็นนามธรรมสูง ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า การสอนคุณธรรมจริยธรรมนั้นเป็นหลักสูตรแฝง (Hidden Curriculum) หากผู้ใช้หลักสูตรไม่คำนึงถึงอาจไม่ปรากฏอยู่ในกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างไปจากด้านความรู้และด้านทักษะที่ปรากฏเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนในตัวชีวิตของแต่ละรายวิชา อีกทั้งเนื้อหาในกลุ่มสาระต่าง ๆ ก็มีเนื้อหาเป็นจำนวนมาก ทำให้ผู้สอนอาจละเลยการสอนคุณธรรมจริยธรรมได้ เนื่องจากคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีลักษณะเป็นนามธรรมจึงทำให้ยากต่อการวัดและการตัดสิน อาจไม่ตรงกับความเป็นจริง กล่าวคือ แนวทางการประเมินต้องมีการกำหนดอย่างชัดเจน (Junsan & Suntawan, 2015) แต่อย่างไรก็ตามกระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมที่ผ่านมา ส่วนมากจะเป็นในลักษณะของการใช้ระบบการศึกษาเข้ามาช่วย คือ มีการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา แต่หากกล่าวถึงเรื่องการนำมาปฏิบัติยังเป็นในลักษณะของการสอนเพียงแค่สอนให้รู้ยังไม่ได้อสอนในเรื่องของการนำมาปฏิบัติ จึงเป็นการสอนแค่ให้รู้เพียงอย่างเดียวเนื่องจากการสอนการปฏิบัติตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยยังเป็นลักษณะของการสอนสอนเชิงแฝงเข้าไปในเรื่องนั้น ๆ เช่น การจัดอบรมโครงการคุณธรรมจริยธรรม โครงการอบรมธรรมะ โดยกระบวนการดังกล่าวยังขาดความชัดเจนและต่อเนื่องของการนำมาปรับใช้ให้เป็นวิถีบังคับของคนไทย

2. การปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว

แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยการปลูกฝังจากสถาบันครอบครัว เป็นการสอดแทรกคุณลักษณะหรือเนื้อหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมจริยธรรมซึ่งมีการจัดเข้าไปในลักษณะที่บุคคลในครอบครัวเป็นผู้ประพฤติตนให้เป็นแบบอย่างภายในครอบครัว เช่น พ่อ แม่ หรือผู้ปกครอง คือ บุคคลที่เป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นไปในแนวทางที่ถูกต้องเหมาะสม ทั้งนี้กระบวนการดังกล่าวจะเป็นมาตรการที่ทำคนกลุ่มเจนเนอเรชันวายได้ซึมซับมาตั้งแต่เด็ก แนวคิดนี้เป็นการปลูกฝังให้ได้เห็นถึง

ตัวอย่างที่ดี และนำมาซึ่งพฤติกรรมกรรมการเลียนแบบที่ดีของคนในสังคมต่อไป โดยประเทศที่ใช้แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในโดยสถาบันครอบครัว ดังนั้นสถาบันสังคมถือว่าเป็นแบบแผนหลักในการปูพื้นฐานในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมจนเกิดการหล่อหลอมให้สมาชิกในครอบครัวตั้งแต่วัยเยาว์เติบโตเป็นผู้ใหญ่เจนเนอเรชันวายที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรมในสังคม

3. การใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรม

แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยการใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางในการขัดเกลาเป็นเรื่องที่สังคมไทยได้มีการนำมาใช้กับสังคมไทยมายาวนาน แต่ยังคงขาดรูปแบบของการนำไปปฏิบัติที่เห็นผลได้จริง เนื่องจากที่ผ่านมากการสอนเรื่องศาสนาสำหรับคนไทยเป็นแค่การสอนเพียงให้รู้แต่ไม่ได้นำไปปฏิบัติเท่าที่ควร ศาสนาพุทธนับเป็นศาสนาที่คนไทยนับถือกันมากที่สุด อีกทั้งวิถีชีวิตแนวทางการใช้ชีวิตต่าง ๆ ของคนไทยก็อยู่ภายใต้หลักของศาสนา เพราะศาสนาเปรียบเสมือนเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจของมนุษย์ การกระทำของมนุษย์ให้รู้จัก ผิด ชอบ ชั่ว ดี โดยแนวทางในการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมจะสอดแทรกไปในวัฒนธรรม แนวทางการดำรงอยู่ วิถีชีวิตของบุคคล รวมทั้งการนำธรรมะของพระพุทธเจ้าเข้ามาใช้ในการปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้กับประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชันวาย รวมถึงการอบรมบุคลากรในทุกภาคส่วนได้เข้าใจในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมอันจะส่งผลต่อระบบการทำงานที่โปร่งใส และช่วยแก้ไขปัญหาสังคมได้อย่างแท้จริง

จากแนวทางดังกล่าวผู้เขียนเห็นว่าประเทศไทยกับศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่อยู่คู่กัน ศาสนาพุทธนับเป็นกรอบแนวทางในการดำเนินชีวิตที่สำคัญของบุคคลทุกกลุ่มวัย หากบุคคลใดดำเนินชีวิตนอกกรอบของหลักศาสนา นั้นหมายความว่า บุคคลนั้นเป็นบุคคลที่ประพฤติดีในธรรม อย่างไรก็ตามที่ผ่านมาใช้การปลูกฝังค่านิยมการแก้ไขปัญหาสังคมโดยการนำหลักธรรมมาช่วยในการขัดเกลาจิตใจ มีในรูปแบบของการสอนธรรมะเพื่อที่จะนำไปสู่การเลื่อนขั้น หากบุคคลใดได้เลื่อนขั้นที่สูงขึ้นแสดงว่าเป็นบุคคลที่มีความเข้าใจในเรื่องของธรรมะและศาสนาเป็นอย่างมาก ประกอบกับสังคมไทยมีการก่อตั้งศูนย์ปฏิบัติธรรมขึ้นเพื่อที่จะให้คนทุกกลุ่มวัยได้มีโอกาสมาเข้าค่ายเรียนรู้และได้รับการปลูกฝังในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมในรูปแบบของโครงการ การเข้าค่ายธรรมะ หลักการนี้จะเป็นสิ่งที่ปลูกฝังให้มนุษย์มีหลักการใช้ชีวิตที่ไม่หลงผิด ดังนั้นแนวทางดังกล่าวนับว่าเป็นแนวทางที่เหมาะสมสำหรับสังคมไทยเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชันวาย เพราะหากบุคคลใดมีคุณธรรมจริยธรรมเตือนใจในการใช้ชีวิตอยู่ตลอดเวลา บุคคลนั้นย่อมจะปฏิบัติตนในรูปแบบการใช้ชีวิตที่เป็นไปในทางที่ดี แม้ว่าแนวทางดังกล่าวนี้จะไม่มีความชัดเจนที่ชัดเจนว่า ประสบความสำเร็จได้มากน้อยแค่ไหน แต่ผู้เขียนมองว่าแนวทางดังกล่าวเป็นแนวทางที่คู่กับความเป็นคนไทยที่ไม่สามารถที่จะแยกออกจากกันได้และต้องใช้เป็นเครื่องเตือนสติของคนไทย โดยเฉพาะประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชันวายซึ่งเป็นกลุ่มที่เป็นอัตรากำลังหรือทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญของประเทศในยุคปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ให้ปฏิบัติตนตามคุณธรรมจริยธรรมที่ยึดถือในวิถีการดำเนินชีวิต

ของตนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดเป็นลักษณะนิสัยติดตัว ไม่เอาเปรียบ ไม่เบียดเบียนผู้อื่น ดำรงตนอยู่ในศีลธรรมย่อมทำให้สังคมเกิดความสงบสุข

4. รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยชุมชน เป็นการให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมโดยผู้ที่ทำหน้าที่อบรม คือ กระบวนการภายในชุมชน มีผลที่คาดว่าจะได้รับ คือ ประชาชนกลุ่มเจนเนอเรชันวายและประชาชนทุกกลุ่มวัยมีรับผิดชอบต่อสังคม มีความเสียสละ รักษาสิ่งแวดล้อม บำเพ็ญประโยชน์และเคารพกติกาของสังคม

สรุปได้ว่าการพัฒนาคุณธรรม จริยธรรมเป็นการบูรณาการความรู้ การสอน การปฏิบัติเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยครอบครัว โรงเรียน สถาบันศาสนาและชุมชน รวมทั้งพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมผ่านกระบวนการเรียนรู้ จะเน้นทั้งความรู้ การปฏิบัติ และความตระหนักในความเป็นพุทธศาสนิกชน ที่ดีและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคมที่สำคัญตามแนวคิดทางสังคมวิทยาโดยผ่านตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลายในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและนำไปสู่การการปฏิบัติตนที่ดีงาม

9. สรุป

คุณธรรมจริยธรรมเป็นสิ่งดีงามที่ทุกสังคมยอมรับ ซึ่งเกิดจากส่วนรวมและการศึกษา การปฏิบัติ การฝึกอบรมจนหล่อหลอมเกิดเป็นลักษณะนิสัยที่ดีมีคุณประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งประชาชนในกลุ่มเจนเนอเรชันวายนับว่าเป็นอัตรากำลังหรือทรัพยากรมนุษย์ที่สำคัญขององค์กรต่าง ๆ ในยุคปัจจุบันและอนาคตอันใกล้ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประเทศ เนื่องจากคุณธรรมจริยธรรมเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสันติ โดยมีหลักคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นต้นแบบในการดำเนินชีวิต 8 ประการ ได้แก่ ความขยัน ความประหยัด ความซื่อสัตย์ ความมีวินัย ความสุภาพ ความสะอาด ความสามัคคี และความมีน้ำใจ แนวคิดทางสังคมวิทยาเป็นอีกแนวคิดหนึ่ง ที่ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์โดยใช้กระบวนการขัดเกลาทางสังคมไม่ว่าจะเป็นพ่อแม่ ครูอาจารย์ พระสงฆ์ เพื่อน เป็นต้น ผ่านแนวทางการพัฒนาที่หลากหลาย ได้แก่ 1) การปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในหลักสูตรการศึกษา 2) การปลูกฝังโดยสถาบันครอบครัว 3) การใช้หลักศาสนาเป็นแนวทางขัดเกลาคุณธรรมจริยธรรม และ 4) รูปแบบการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยชุมชน เพื่อจะทำให้การพัฒนาตนเองมีความสมบูรณ์แบบในการดำเนินชีวิตอย่างมีคุณภาพและมีคุณค่าต่อไป

10. เอกสารอ้างอิง

ไกรฤกษ์ ศิลาคม. (2557). *เอกสารประกอบการสอนรายวิชาจริยธรรมกับชีวิต*. อุดรธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.

กรมการศาสนา. (2561). *คุณธรรมจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

- กรมวิชาการ. (2559). *คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ครูสภา.
- กระทรวงวัฒนธรรม. (2560). *โครงการยกย่องชูเกียรติบุคคลและสถาบันดีเด่นทางวัฒนธรรมของสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ*. สืบค้น 22 กุมภาพันธ์ 2564. จาก : <http://www.m-culture.go.th>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *การจัดการเรียนรู้รูปแบบกระบวนการแก้ปัญหา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิริติ บุญเจือ. (2557). *จริยศาสตร์สำหรับผู้เริ่มเรียน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ไทยพานิช.
- กุลทราภรณ์ สุพงษ์ และสิริอร จุลทรัพย์. (2562). *การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมตามหลักพุทธศาสนา*. e-Journal of Education Studies, Burapha University, 1(4): 1-13.
- จรรยา ลินเลา. (2562). *กระบวนการพัฒนาตนตามหลักคุณธรรมจริยธรรม*. *บัณฑิตศึกษาปริทรรศน์ วิทยาลัยสงฆ์นครสวรรค์*, 7(2): 169-176.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2557). *การพัฒนาจริยธรรมของประชาชนไทย*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.
- พรพิทักษ์ เข็มบาสัตย์ และ วรณพล พิมพ์สาลี. (2563). *แนวทางการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย*. *วารสารด้านการบริหารรัฐกิจและการเมือง*, 9(2): 63-80.
- พระธรรมกิตติวงศ์ (ทองดี สุรเตโช). (2557). *พจนานุกรมเพื่อการศึกษาพุทธศาสตร์ชุดคำวิต์*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: พิมพ์ลักษณ์.
- พระมหานันต์ องค์กรศิริ. (2561). *คุณธรรมจริยธรรมกับการพัฒนาผู้เรียนในยุคไทยแลนด์ 4.0*. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 2(2): 81-90.
- พระมานรินทร์ สุรปญโญ (เอมพันธ์). (2562). *การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของผู้นำตามแนวพุทธ*. *วารสารชัยภูมิปริทรรศน์*, 2(1): 28-37.
- พัชสิริ ชมพุกำ และณัฐธิดา จักรภีศิริสุข. (2563). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจและแรงจูงใจในการทำงาน: กรณีศึกษาเปรียบเทียบคนเจนเนอเรชัน Y และเจนเนอเรชัน Z ในเขตกรุงเทพมหานคร*. *จุฬาลงกรณ์ธุรกิจปริทัศน์*, 42(3): 1-18.
- มกราพันธ์ จุฑะรสก และศุภกรใจ เจริญสุข. (2562). *การพัฒนารูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในองค์กร*. *วารสารวิชาการธรรมทรรศน์*, 19(4): 167-179.
- ศิลาวัฒน์ ชัยวงศ์. (2561). *จริยธรรมของนักการเมืองในระบบการเมืองไทย*. *วารสารสังคมศาสตร์ปริทรรศน์*, 1(6): 1-15.
- ศุทธกานต์ มิตรกุล และอนันต์ชัย คงจันทร์. (2559). *เจนเนอเรชันวายในองค์กร: การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องของค่านิยมและความผูกพันต่อองค์กร*. *วารสารวิทยาการจัดการ*, 33(1): 51-75.
- สมบุญณ์ ชิตพงศ์. (2558). *คุณธรรมและจริยธรรม*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัด อรุณการพิมพ์.

สำนักงานรัฐบาล อิเล็กทรอนิกส์. (2560). *Thailand Digital Government 2021*. สืบค้น 24 กุมภาพันธ์ 2564, จาก : <https://www.ega.or.th/th/profile/2035/>

อ้อมเดือน สดมณี และฐาสุภร์ จันประเสริฐ. (2557). *การพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม: จากแนวคิดสู่การปฏิบัติ*. วารสารพหุศึกษาศาสตร์, 17(1): 20-32.

Bloom, L., & Selznick, P. (1968). *Sociology*. New York: Harper & Row.

Wishing Journal Review